duiding

Riccy Focke - Boeren op een Kruispunt

duiding

"Boeren moeten eigen beperkingen leren aanvaarden"

31 DECEMBER 2008 – LAATST BIJGEWERKT OM 4 APRIL 2020 15:52

Lees meer over:
Interview

Tijdens deze legislatuur krijgen boeren en tuinders die kopje onder dreigen te gaan geen gouden handdruk, maar wel een individuele begeleiding om een oplossing voor hun problemen uit te werken. De vzw Boeren op een Kruispunt werd bijna een jaar geleden opgericht. "Ik heb een goed gevoel over onze werking", zegt coördinator Riccy Focke. "Al moet ik toegeven dat iedere werknemer hier al wel eens geweend heeft".

Hoezo?

Riccy Focke: Het vereiste inlevingsvermogen en engagement maken de taak soms emotioneel zwaar. Het gebeurt wel eens dat we bij een koppel aan tafel schuiven en dat de ravottende kinderen plots muisstil en roerloos naast ons komen zitten in de hoop dat de gezinsproblemen eindelijk uitgeklaard worden...

Hoeveel medewerkers telt Boeren op een Kruispunt?

Dat zijn er op dit ogenblik vier: een maatschappelijk assistente, een veearts, een juriste, en zelf heb ik tal van omzwervingen achter de rug in de agrarische toelevering en dienstverlening. Van belang is echter dat elke medewerker een heel breed agrarisch gezichtsveld heeft en vooral dat we de boerenstiel heel goed aanvoelen.

Maak eens de balans op na bijna een volledig jaar.

We zijn gestart met de doelstelling om op jaarbasis vijftig dossiers te verwerken. Onze belangrijkste vuistregel bij contacten met de doelgroep is dat niemand zich moet schamen voor problemen. Integendeel, iederéén kan in de miserie geraken. Blijkbaar heeft die boodschap de drempel om contact op te nemen danig verlaagd. Op dit ogenblik hebben we al 171 aanmeldingen genoteerd, veel meer dan verwacht.

Tegenwoordig hoor je vooral praten over investeringen in de land- en tuinbouw. Is dat dan een vals beeld?

Je mag ervan uitgaan dat tachtig procent van de bedrijven goed boert. Twintig procent moet verschrikkelijk hard werken om met de hakken over de sloot te geraken. Bij één procent van de bedrijven lukt dat niet. Die mensen hebben het recht om geholpen te worden. Ik ben er trouwens van overtuigd dat de problemen die zich vandaag voordoen op de bedrijven heftiger zijn dan vroeger. Veel zaken zijn vandaag immers niet meer te plannen: de marktprijzen schommelen veel sterker, de wetgeving wijzigt voortdurend. Niemand weet op dit ogenblik onder welke voorwaarden binnen vijf of tien jaar nog kan geboerd worden. Wie kan me zeggen welke impact het dossier over het fijn stof zal hebben? We hebben een oproep gekregen van een veehouder die enkele jaren geleden geïnvesteerd heeft in groepshuisvesting voor zijn kalveren, maar nu krijgt hij geen contract meer aangeboden van zijn integrator. En dan nog iets: vroeger was een woord een woord in de landbouw, verkocht was verkocht. Geld is zo belangrijk geworden dat mensen nu hun woord durven inslikken.

Landbouwers moeten veelzijdige managers zijn om te overleven. Dat is ook geen evidentie?

Iedere zaterdag ga ik een handje toesteken op het landbouwbedrijf van mijn broer. Ik heb de grootste moeite om iets te begrijpen van de administratie. Het aantal competenties dat van een boer vereist wordt, geraakt niet meer in één mens. Anderzijds moeten de landbouwers ook bepaalde gebreken leren aanvaarden. Tegenwoordig lijkt iedereen zich blind te staren op de elitepiloten in Top Gun of de Barbiepoppen van Temptation Island. Om een bedrijf vakkundig te leiden, is het belangrijk om te weten wat je samen met je gezin aankan, en vooral wat je niet kan. Wie te zwaar is om over de Kemmelberg te lopen, moet er omheen.

Over welk budget beschikt Boeren op een Kruispunt?

Op jaarbasis krijgen we 300.000 euro van de Vlaamse overheid. Daarnaast krijgen we drie jaar lang een belangrijk bedrag toegestopt van Cera. Na die drie jaar moeten we in de ogen van andere potentiële partners bewezen hebben dat we een projectbijdrage waard zijn. We proberen alleszins zo resultaatgericht mogelijk te werken: iedere medewerker moet elke dag een diepgaand gesprek uitwerken op een land- of tuinbouwbedrijf en op de terugkeer springen we zoveel mogelijk binnen op bedrijven met een lopend dossier.

Hoe verloopt de samenwerking met Agricall?
Op juridisch vlak zijn we nog altijd twee verschillende entiteiten. Wij zijn een hulporganisatie, terwijl Agricall nog steeds onderdeel is van een spin-off van de Leuvense universiteit. Binnen een jaar gaan we de onderlinge samenwerking evalueren. Zij zorgen nog tot 1 januari voor het tele-onthaal, daarna nemen wij die taak over. Het blijft evenwel de bedoeling dat zij de dossiers toegespeeld krijgen waar geen bedrijfstechnische aspecten bij te pas komen. Daarnaast levert Agricall ook de nazorg voor een aantal projecten van Boeren op een Kruispunt. Een bedrijfsstopzetting kan technisch prima geregeld zijn, maar dikwijls lopen de betrokkenen het risico dat ze in een zwart gat tuimelen. Dan is het goed dat ze kunnen terugvallen op de psychologen van Agricall, die na zes jaar heel goed zijn ingewerkt in het toch wat aparte landbouwmilieu.

Op welke manier komen jullie in contact met bedrijven in nood?
Het voorbije jaar hebben we veertig vergaderingen georganiseerd. Verder verspreiden we onze folders via organisaties en bedrijven die actief zijn in de landbouwsector. Het gebeurt ook wel eens dat leveranciers een folder anoniem laten verzenden naar een landbouwgezin in moeilijkheden. Daarna kunnen we alleen maar hopen dat die mensen ook de moed hebben om ons op te bellen, want we komen uiteraard alleen langs op vraag van de klant. Gelukkig trekken landbouwers sneller dan vroeger aan de alarmbel. Dat heeft deels te maken met het feit dat de verschillen tussen landbouwbedrijven steeds groter worden. Vroeger leunden de gemengde bedrijven dichter bij elkaar aan, waardoor de mensen minder snel beseften dat op hun eigen bedrijf een aantal zaken verkeerd liepen.

Wat is het profiel van de landbouwbedrijven die bij Boeren op een Kruispunt terechtkomen?
De leeftijd schommelt van 25 tot 65, alle sectoren zijn vertegenwoordigd. In de meeste gevallen gaat het wel om gemengde bedrijven. Maar zowel grote als kleine bedrijven melden zich aan, gaande van 60.000 tot 700.000 liter melkquotum. Het ene bedrijf heeft een openstaand krediet van 30.000 euro, het andere 2,5 miljoen euro. Het kan dus echt iedereen overkomen.

Loopt er dan helemaal geen rode draad doorheen de dossiers?
(denkt na) Stuk voor stuk gaat het om mensen die te weinig tijd hebben om na te denken. Na de zondagsmis ging mijn vader vroeger naar het café. Drie uur later wist

het hele gezin waarom de suikerbieten van de buurman niet opgekomen waren. Op die manier konden we onze eigen boerderij spiegelen aan die in de omgeving, en konden we stelen met onze oren en ogen. De huidige generatie bedrijfsleiders werkt zo hard en is zo gefixeerd op succes dat ze geen tijd meer hebben om hun eigen leven te nuanceren. Ik kom regelmatig de vader van een boer tegen die een akker omploegt omdat zoonlief zelfs daar geen tijd meer voor heeft. Wie op een realistische manier rekening houdt met zijn beperkingen, vindt makkelijker hefbomen om zijn winstmarge te vergroten. Dit kan ertoe bijdragen dat de boekhouder frequenter kan ingeschakeld worden, of zelfs een vervangboer waardoor het plotseling wél mogelijk wordt om eens op vakantie te gaan. Veel boeren vertellen ons dat hun straatje doodloopt. Wel, het is onze taak om meerdere uitwegen voor te stellen. Daarbij houden we tot aan het eind van de gesprekken alle opties open om er zeker van te zijn dat een heel grondige afweging wordt gemaakt. Op een kruispunt is het belangrijk de juiste richting in te slaan.

Uit welke stappen bestaat een begeleidingstraject van Boeren op een Kruispunt?
Na de telefonische oproep gaan steeds twee mensen ter plaatse om het eerste gesprek te voeren. In een volgende fase presenteren we een gedetailleerde projectie van het bedrijf met zijn beperkingen en mogelijke hefbomen. Pas daarna praten we over de mogelijke oplossingen. Het is zeker niet altijd zo dat de betrokkenen de aangereikte pistes zomaar slikken. Vaak is een mentaal rijpingsproces nodig vooraleer mensen in nood nieuwe uitwegen met volle overtuiging kunnen of durven bewandelen. Zo kan het gebeuren dat we op een bedrijf tien keer moeten langsgaan vooraleer het traject afgerond is.

Jullie hebben allicht al schrijnende toestanden meegemaakt?
Onlangs werd ik opgebeld door een boerin die op zoek was naar administratieve begeleiding voor de afwikkeling van een stopzetting. Pas toen ik op het bedrijf arriveerde, leerde ik hoe de vork in de steel zat. Haar 16-jarige zoon heeft twee jaar geleden een verkeersongeluk gehad met blijvende letsels. Daarop heeft de moeder beslist om haar uitgebreid takenpakket op het bloeiende varkensbedrijf te laten vallen zodat ze voor haar gehandicapt kind kan zorgen, met als gevolg dat het bedrijf plots vierkant draait. De moeder wenst het stop te zetten, de vader wil absoluut geld verdienen om op die manier zijn zoon te helpen. Die verschillende visie heeft ertoe geleid dat ze willen scheiden. Met de uitdrukkelijke wens om elkaar geen pijn te doen, fluisterden ze me toe. Als je na zo'n beklemmend verhaal terug in de auto stapt…

Allicht zijn er ook meer opbeurende dossiers?
We zijn op bezoek geweest bij een 35-jarige boer met een te laag inkomen en te hoge schuldenlast. Drie dagen later was de knoop doorgehakt: het bedrijf werd stopgezet. Nu is de man in kwestie kraanmachinist. Onlangs meldde hij ons met grote tevredenheid dat hij nu in de zon zit, uit de wind en hij krijgt daar ieder uur ook nog eens tien euro netto voor. Opgelet, we stimuleren bedrijven in nood niet om er een punt achter te zetten, maar als het bedrijf over de hele lijn verlieslatend is…

Banken en veevoederfabrieken kregen in het verleden wel eens het verwijt dat ze boeren aanzetten tot overfinanciering. Is dat een fabeltje?
Recent kregen we een telefoontje van een boerin, die in tranen uitbarstte toen ze haar verhaal uit de doeken deed. Om voor de intredende zoon een extra inkomen te genereren op het varkensbedrijf, wilde het gezin het bedrijf uitbreiden met honderd zeugen. Na een gesprek met de bank lag een investeringsplan voor vierhonderd zeugen op tafel. Puur technisch viel op dat dossier misschien niet veel aan te merken, maar blijkbaar hadden de bankiers de draagkracht van dit specifieke bedrijf volledig over het hoofd gezien. In hun streven naar het economisch optimum calculeren de banken drie procent faillissementen in. Ze verdedigen zich vervolgens met het argument dat ze nu eenmaal geen impact hebben op het bedrijfsmanagement bij de boer. Maar is het hun taak niet om een goede inschatting te maken van welke investering het ene bedrijf wel en het andere niet kan terugverdienen? Mij doet het alvast pijn dat sommige mensen vast gereden worden in situaties waarin ze zelf niet wilden terechtkomen.

Heeft u het gevoel dat Boeren op een Kruispunt écht een meerwaarde kan bieden?
46 dossiers hebben we intussen weer helemaal op de rails gekregen, de andere zijn lopend. Ik ga ervan uit dat het in sommige gevallen twee jaar zal duren vooraleer het hele traject doorlopen is. Maar ook dan krijgt de boer van ons geen enkele factuur en we klasseren geen enkel dossier vooraleer een oplossing uit de bus komt.

Het kabinet-Peeters kijkt over jullie schouders mee. Welke beleidsaanbevelingen kan u doen op basis van de nu reeds opgedane ervaringen?
De informatica versnelt de economie: Sanitel kent de leeftijd van de runderen die vertrekken op de boerderij, de Mestbank weet hoeveel kunstmest de boer mag kopen en Dimona heeft een mooi beeld van de personeelsbezetting. Dat is prachtig, maar

keert die informatie ook terug naar de boer?

De Mestbank heeft een heel actieprogramma ontworpen om boervriendelijker te functioneren.
Het klopt dat de Mestbank die opdracht gekregen heeft. We zullen zien of ze die opdracht ook op individueel bedrijfsniveau kan waarmaken. Ik stel gewoon vast dat de overheid in tegenstelling tot vroeger niet eens meer weet hoeveel het kost om een bloemkool te telen of hoeveel arbeidstijd in een hectare prei kruipt. Dat soort informatie is nochtans belangrijk als je niet wenst dat landbouwers onder de kostprijs produceren. De ambtenaren van de buitendiensten hebben een upgrade gekregen tot manager, maar velen zijn de voeling met de boer kwijtgespeeld. En hoeveel procent van het onderzoeksbudget voor land- en tuinbouw komt ten goede aan de portemonnee van de boer? Dat is een cruciale vraag als je het welzijn in de sector wil verhogen. Zelfstandig ondernemen is nog altijd koorddansen boven een duister vangnet met veel te grote gaten.

Wat hebben jullie nodig om de werking van Boeren op een Kruispunt te optimaliseren?
Solidariteit en broederliefde. De land- en tuinbouwbedrijven die goed draaien, moeten zich meer verantwoordelijk voelen voor eventuele problemen bij de buurman of in de familie. En bestuurders van gilden moeten niet droogjes vaststellen dat steeds minder landbouwers hun vergaderingen bijwonen. In plaats daarvan kunnen ze beter mensen oppikken op weg naar de vergadering, zodat collega's met problemen minder snel geïsoleerd raken. Ik kan de ambitie koesteren om met Boeren op een Kruispunt door te groeien tot twintig werknemers, maar als de landbouwers aan het eind van de rit niet begrepen hebben dat ze onderling beter voor elkaar moeten zorgen, hebben we niks bereikt. Alleen al uit eigenbelang moeten boeren meer oog hebben voor hetgeen zich afspeelt in hun omgeving. Een collega met een volle mestkelder en onbetaalde facturen doet wel eens dingen die nefast uitdraaien voor de andere landbouwers in datzelfde stroomgebied. Laten we dat met z'n allen proberen te voorkomen.

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/

screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/

screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws

screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

Privacy policy

Copyright

Cookie Policy

Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada